

ODPORÚČANIE KOMISIE (EÚ) 2024/603

z 18. decembra 2023

**týkajúce sa návrhu aktualizovaného integrovaného národného energetického a klimatického plánu
Česka na roky 2021 – 2030 a súladu opatrení Česka s cieľom dosiahnuť klimatickú neutralitu v Únii
a so zabezpečovaním pokroku pri adaptácii**

EURÓPSKA KOMISIA,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 292,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 z 11. decembra 2018 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy, ktorým sa menia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EÚ, 2012/27/EÚ a 2013/30/EÚ, smernice Rady 2009/119/ES a (EÚ) 2015/652 a ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 525/2013 ⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 14 ods. 6 a článok 9 ods. 2,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1119 z 30. júna 2021, ktorým sa stanovuje rámec na dosiahnutie klimatickej neutrality a menia nariadenia (ES) č. 401/2009 a (EÚ) 2018/1999 ⁽²⁾, a najmä na jeho článok 7 ods. 2,

keďže:

Odporúčania týkajúce sa návrhu aktualizovaného integrovaného národného energetického a klimatického plánu Česka na roky 2021 – 2030

- (1) Česko predložilo svoj návrh aktualizovaného integrovaného národného energetického a klimatického plánu (ďalej len „NEKP“) 23. októbra 2023.
- (2) Keďže Česko predložilo svoj návrh aktualizovaného národného energetického a klimatického plánu neskoro, Európska komisia mala obmedzený čas na vypracovanie posúdenia tak, aby prijala toto odporúčanie šesť mesiacov pred termínom predloženia konečných znení aktualizovaných národných energetických a klimatických plánov, ako sa vyžaduje v článku 9 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2018/1999.
- (3) V článku 3 nariadenia (EÚ) 2018/1999 (ďalej len „nariadenie o riadení“) a v prílohe I k nemu sa stanovujú prvky, ktoré sa majú zahrnúť do aktualizovaných integrovaných národných energetických a klimatických plánov. V decembri 2022 Komisia prijala usmernenia pre členské štáty k postupu a rozsahu vypracovania návrhu a konečného znenia aktualizovaných národných energetických a klimatických plánov ⁽³⁾. V usmerneniach sa určujú osvedčené postupy a uvádzajú dôsledky nedávneho politického, právneho a geopolitického vývoja politik v oblasti energetiky a klímy.
- (4) V súvislosti s plánom REPowerEU ⁽⁴⁾ a v rámci cyklov európskeho semestra 2022 a 2023 kládla Komisia veľký dôraz na reformné a investičné potreby členských štátov týkajúce sa energetiky a klímy s cieľom posilniť energetickú bezpečnosť a cenovú dostupnosť urýchlením zelenej a spravodlivej transformácie. To sa odráža v správach o Česku za roky 2022 a 2023 ⁽⁵⁾ a v odporúčaniach Rady pre Česko ⁽⁶⁾. Členské štáty by mali vo svojich konečných zneniach aktualizovaných integrovaných národných energetických a klimatických plánov zohľadniť najnovšie odporúčania pre jednotlivé krajiny.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 1.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 243, 9.7.2021, s. 1.

⁽³⁾ Oznámenie Komisie o usmerneniach pre členské štáty k aktualizácii národných energetických a klimatických plánov na roky 2021 – 2030 (Ú. v. EÚ C 495, 29.12.2022, s. 24).

⁽⁴⁾ COM(2022) 230 final.

⁽⁵⁾ SWD(2022) 605 final, SWD(2023) 603 final.

⁽⁶⁾ Odporúčanie na odporúčanie Rady COM(2022) 605; odporúčanie na odporúčanie Rady COM(2023) 603 final.

- (5) Odporúčania Komisie v súvislosti s plnením národných cieľov podľa nariadenia o spoločnom úsilí⁽⁷⁾ (ďalej len „ESR“) vychádzajú z pravdepodobnosti, že členské štáty budú dodržiavať ciele do roku 2030 pri zohľadnení pravidiel využívania nástrojov flexibility podľa ESR.
- (6) Cieľom odporúčaní Komisie týkajúcich sa zachytávania, využívania a ukladania oxidu uhličitého je mať prehľad o zamýšľanom zavádzaní týchto technológií na vnútroštátnej úrovni vrátane informácií o ročných objemoch CO₂, ktoré sa plánujú zachytiť do roku 2030, rozdelených podľa zdroja zachyteného CO₂ pochádzajúceho zo zariadení, na ktoré sa vzťahuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/87/ES⁽⁸⁾, alebo z iných zdrojov, ako sú biogénne zdroje alebo priame zachytávanie zo vzduchu, o plánovanej infraštruktúre na prepravu CO₂ a o potenciálnej vnútroštátnej uskladňovacej kapacite CO₂ a o objemoch vtláčania CO₂, ktoré majú byť k dispozícii v roku 2030.
- (7) Odporúčania Komisie týkajúce sa výkonnosti podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/841⁽⁹⁾ (o využívaní pôdy, zmene vo využívaní pôdy a lesnom hospodárstve, ďalej len „nariadenie o LULUCF“) sa zameriavajú na dodržiavanie pravidla nulového dlhu zo strany členského štátu za obdobie 2021 – 2025 (obdobie 1) a jeho národného cieľa na obdobie 2026 – 2030 (obdobie 2) s prihliadnutím na pravidlá, ktorými sa upravuje využívanie nástrojov flexibility stanovených v uvedenom nariadení. V odporúčaní Komisie sa zohľadňuje aj to, že v období 1 sa každé prekročenie emisií podľa nariadenia o LULUCF automaticky prenesie do ESR.
- (8) Aby sa adaptáciou na zmenu klímy správne podporilo dosiahnutie cieľov v oblasti energetiky a zmiernenia zmeny klímy, je nevyhnutné identifikovať potenciálne nebezpečenstvá zmeny klímy a analyzovať zraniteľnosti a riziká v oblasti klímy, ktoré môžu ovplyvniť príslušné oblasti, obyvateľstvo a odvetvia. V odporúčaní Komisie týkajúcom sa adaptácie sa posudzuje rozsah, v akom Česko začlenilo do svojho aktualizovaného NEKP adaptačné ciele, ktoré zohľadňujú riziká v oblasti klímy, ktoré by mohli Česku brániť v plnení zámerov a cieľov energetickej únie. Dosiahnutie cieľov v rozmeroch energetickej únie je bez konkrétnych plánovaných aj realizovaných politík a opatrení v oblasti adaptácie ohrozené. V meniacich sa klimatických podmienkach si osobitnú pozornosť vyžaduje hospodárenie s vodou vzhľadom na riziká prerušenia dodávok elektrickej energie, keďže výrobu energie ovplyvňujú záplavy, horúčavy a suchá.
- (9) Odporúčania Komisie týkajúce sa ambície v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov vychádzajú zo vzorca stanoveného v prílohe II k nariadeniu (EÚ) 2018/1999, ktorý je založený na objektívnych kritériách, a z hlavných politík a opatrení, ktoré chýbajú v návrhu aktualizovaného NEKP Česka a ktoré by umožnili včasné a nákladovo efektívne dosiahnutie národného príspevku Česka k záväznému cieľu Únie v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov vo výške aspoň 42,5 % v roku 2030, pričom spoločnou snahou je zvýšiť tento podiel na 45 % podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001⁽¹⁰⁾, pokiaľ ide o podporu energie z obnoviteľných zdrojov. Odporúčania Komisie vychádzajú aj z príspevku Česka k osobitným cieľom článkov 15a, 22a, 23, 24 a 25 uvedenej smernice a k príslušným politikám a opatreniam na jej rýchlu transpozíciu a vykonávanie. Odporúčania

⁽⁷⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/842 z 30. mája 2018 o záväznom ročnom znižovaní emisií skleníkových plynov členskými štátmi v rokoch 2021 až 2030, ktorým sa prispieva k opatreniam v oblasti klímy zameraným na splnenie záväzkov podľa Parížskej dohody, a o zmene nariadenia (EÚ) č. 525/2013 (Ú. v. EÚ L 156, 19.6.2018, s. 26), zmenené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/857 z 19. apríla 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2018/842 o záväznom ročnom znižovaní emisií skleníkových plynov členskými štátmi v rokoch 2021 až 2030, ktorým sa prispieva k opatreniam v oblasti klímy zameraným na splnenie záväzkov podľa Parížskej dohody, a nariadenie (EÚ) 2018/1999 (Ú. v. EÚ L 111, 26.4.2023, s. 1).

⁽⁸⁾ Smernica 2003/87/ES Európskeho parlamentu a Rady z 13. októbra 2003 o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Spoločenstve, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 96/61/ES (Ú. v. EÚ L 275, 25.10.2003, s. 32).

⁽⁹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/841 z 30. mája 2018 o začlenení emisií a odstraňovania skleníkových plynov z využívania pôdy, zo zmien vo využívaní pôdy a z lesného hospodárstva do rámca politík v oblasti klímy a energetiky na rok 2030, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 525/2013 a rozhodnutie č. 529/2013/EÚ (Ú. v. EÚ L 156, 19.6.2018, s. 1), zmenené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/839 z 19. apríla 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2018/841, pokiaľ ide o rozsah pôsobnosti, zjednodušenie pravidiel týkajúcich sa podávania správ a dodržiavania záväzkov a stanovenie cieľov členských štátov na rok 2030, a nariadenie (EÚ) 2018/1999, pokiaľ ide o zlepšenie monitorovania, podávania správ, sledovania pokroku a preskúmania (Ú. v. EÚ L 107, 21.4.2023, s. 1).

⁽¹⁰⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001 z 11. decembra 2018 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 82), zmenená smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/2413 z 18. októbra 2023, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2018/2001, nariadenie (EÚ) 2018/1999 a smernica 98/70/ES, pokiaľ ide o podporu energie z obnoviteľných zdrojov, a ktorou sa zrušuje smernica Rady (EÚ) 2015/652 (Ú. v. EÚ L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj>).

takisto zohľadňujú význam rozvoja komplexného dlhodobého plánovania zavádzania energie z obnoviteľných zdrojov, a najmä veternej energie, s cieľom zviditeľniť európsky výrobný priemysel a prevádzkovateľov sietí v súlade s európskym balíkom predpisov v oblasti veternej energie ⁽¹¹⁾.

- (10) Odporúčania Komisie týkajúce sa národného príspevku k energetickej efektívnosti vychádzajú z článku 4 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1791 ⁽¹²⁾ o energetickej efektívnosti a zo vzorca uvedeného v prílohe I k uvedenej smernici a zo súvisiacich politík a opatrení na jej vykonávanie.
- (11) V odporúčaniach Komisie sa osobitná pozornosť venuje cieľom, zámerom a príspevkom a súvisiacim politikám a opatreniam na plnenie plánu REPowerEU s cieľom rýchlo ukončiť závislosť od ruských fosílnych palív. Zohľadňujú sa v nich ponaučenia získané na základe realizácie balíka opatrení s názvom Úspora plynu pre bezpečnú zimu ⁽¹³⁾. Odporúčania odrážajú naliehavú požiadavku posilniť odolnosť energetického systému vzhľadom na povinnosti vyplývajúce z nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/941 ⁽¹⁴⁾ o pripravenosti na riziká v sektore elektrickej energie a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1938 ⁽¹⁵⁾ o opatreniach na zaistenie bezpečnosti dodávok plynu a v súlade s odporúčaniami Komisie týkajúcimi sa uskladňovania energie ⁽¹⁶⁾.
- (12) V odporúčaniach Komisie sa zohľadňuje potreba urýchlenia integrácie vnútorného trhu s energiami na posilnenie úlohy flexibility a na zlepšenie postavenia a ochrany spotrebiteľov. V odporúčaniach Komisie sa zohľadňuje aj význam posudzovania počtu domácností žijúcich v energetickej chudobe v súlade s požiadavkami článku 3 nariadenia (EÚ) 2018/1999 a odporúčaním Komisie (EÚ) 2023/2407 ⁽¹⁷⁾.
- (13) Odporúčania Komisie odrážajú význam zaistenia dostatočných investícií do výskumu a inovácií v oblasti čistej energie s cieľom podporiť ich vývoj a výrobné kapacity vrátane vhodných politík a opatrení pre energeticky náročné odvetvia a iné podniky, ako aj potrebu zvyšovať úroveň zručností pracovnej sily pre emisne neutrálny priemysel, aby sa upevnilo silné, konkurencieschopné a zelené hospodárstvo v rámci Únie.
- (14) Odporúčania Komisie vychádzajú zo záväzkov prijatých podľa Parížskej dohody na postupné znižovanie využívania fosílnych palív, ako aj z významu postupného rušenia dotácií na fosílna palivá.
- (15) Odporúčanie Komisie týkajúce sa investičných potrieb nadväzuje na jej posúdenie, či sa v návrhu aktualizovaného plánu uvádza všeobecný prehľad investičných potrieb na dosiahnutie zámerov, cieľov a príspevkov v prípade všetkých rozmerov energetickej únie, či návrh obsahuje zdroje financovania, pričom sa rozlišujú súkromné a verejné zdroje, či sú v ňom opísané investície v súlade s českým plánom obnovy a odolnosti, českými plánmi spravodlivej transformácie územia a s odporúčaniami pre krajinu na roky 2022 – 2023 vydanými v rámci európskeho semestra a či zahŕňa rozsiahle makroekonomické posúdenie plánovaných politík a opatrení. NEKP by mal zaistiť transparentnosť a predvídateľnosť vnútroštátnych politík a opatrení s cieľom podporiť istotu investícií.

⁽¹¹⁾ Oznámenie o európskom akčnom pláne v oblasti veternej energie, COM(2023) 669 final z 24. októbra 2023 a oznámenie o plnení ambícií EÚ v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov na mori, COM(2023) 668 final.

⁽¹²⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1791 z 13. septembra 2023 o energetickej efektívnosti a o zmene nariadenia (EÚ) 2023/955 (Ú. v. EÚ L 231, 20.9.2023, s. 1).

⁽¹³⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Úspora plynu pre bezpečnú zimu, COM(2022) 360 final.

⁽¹⁴⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/941 z 5. júna 2019 o pripravenosti na riziká v sektore elektrickej energie a o zrušení smernice 2005/89/ES (Ú. v. EÚ L 158, 14.6.2019, s. 1).

⁽¹⁵⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1938 z 25. októbra 2017 o opatreniach na zaistenie bezpečnosti dodávok plynu a o zrušení nariadenia (EÚ) č. 994/2010 (Ú. v. EÚ L 280, 28.10.2017, s. 1).

⁽¹⁶⁾ Odporúčanie Komisie zo 14. marca 2023 o uskladňovaní energie – podpora dekarbonizovaného a bezpečného energetického systému EÚ C(2023) 1729 (Ú. v. EÚ C 103, 20.3.2023, s. 1).

⁽¹⁷⁾ Odporúčanie Komisie (EÚ) 2023/2407 z 20. októbra 2023 týkajúce sa energetickej chudoby (Ú. v. EÚ L, 2023/2407, 23.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj>).

- (16) Odporúčania Komisie odrážajú rozhodujúci význam širokej regionálnej konzultácie a zaistenia včasnej a inkluzívnej konzultácie o pláne vrátane účinnej účasti verejnosti s dostatočnými informáciami a časovým rámcom, a to v súlade s Aarhuským dohovorom ⁽¹⁸⁾.
- (17) Odporúčania Komisie týkajúce sa spravodlivej transformácie odrážajú posúdenie, či sa v českom pláne dostatočne dôkladne identifikujú príslušné sociálne vplyvy klimatickej a energetickej transformácie, jej vplyvy na zamestnanosť a zručnosti, a uvádzajú primerané sprievodné politiky a opatrenia na podporu spravodlivej transformácie pri súčasnom prispievaní k podpore ľudských práv aj rodovej rovnosti.
- (18) Odporúčania Komisie pre Česko sú podložené posúdením jeho návrhu aktualizovaného NEKP ⁽¹⁹⁾, ktorý sa uverejňuje spolu s týmito odporúčaniami.
- (19) Česko by malo tieto odporúčania náležite zohľadniť pri vypracúvaní svojho konečného znenia aktualizovaného integrovaného NEKP, ktorý má predložiť do 30. júna 2024.

Odporúčania týkajúce sa súladu s cieľom dosiahnuť klimatickú neutralitu v Únii a so zabezpečovaním pokroku pri adaptácii

- (20) Podľa nariadenia (EÚ) 2021/1119 (ďalej len „európsky právny predpis v oblasti klímy“) je Komisia povinná posúdiť súlad vnútroštátnych opatrení s cieľom dosiahnuť klimatickú neutralitu a so zabezpečovaním pokroku pri adaptácii. Komisia posúdila súlad českých opatrení s týmito cieľmi ⁽²⁰⁾. Z tohto posúdenia vychádzajú ďalej uvedené odporúčania. Česko by malo náležite zohľadniť tieto odporúčania a nadviazať na ne v súlade s európskym právnym predpisom v oblasti klímy.
- (21) Hoci sa čisté emisie skleníkových plynov v Únii [vrátane emisií z využívania pôdy, zo zmien vo využívaní pôdy a z lesného hospodárstva (ďalej len „LULUCF“) a bez emisií z medzinárodnej dopravy] celkovo plynulo znižujú, čo je vo všeobecnosti v súlade s lineárnou trajektóriou dosahovania cieľa Únie v oblasti klímy do roku 2030, ktorým je znížiť emisie o 55 %, a cieľa Únie dosiahnuť klimatickú neutralitu v EÚ do roku 2050, tempo znižovania emisií sa musí zrýchliť a opatrenia členských štátov sú na tento účel zásadné. Pokrok bol v jednotlivých členských štátoch nejednoznačný s viacerými odvetvovými výzvami a nedostatkami, ktoré treba bezodkladne odstrániť. Z posúdenia na základe dostupných informácií vyplýva, že pokrok pri plnení cieľa Únie dosiahnuť klimatickú neutralitu sa v prípade Česka zdá nedostatočný. Spoločlivé dlhodobé stratégie sú základom na dosiahnutie hospodárskej transformácie potrebnej na dosiahnutie pokroku pri plnení cieľa Únie dosiahnuť klimatickú neutralitu.
- (22) Účinná adaptácia v potrebnom rozsahu a vo všetkých odvetviach vystavených rizikám si vyžaduje jasne nariadenú štruktúru riadenia a koordinácie s politickou podporou na vysokej úrovni. Táto štruktúra môže zahŕňať medzirezortnú pracovnú skupinu alebo výbor. Politiky v oblasti adaptácie by sa mali zameriavať na oblasti alebo odvetvia, ktoré sú zvlášť zraniteľné voči zmene klímy alebo ktorých činnosti sú kľúčové pre odolnosť iných odvetví, alebo ktoré majú veľký význam pre národné hospodárstvo alebo verejné zdravie. Vyžaduje sa prioritná reakcia na vplyvy a riziká, pri ktorých sa očakáva, že budú mať dosah na kritickú infraštruktúru alebo systémy s dlhou životnosťou, alebo pri ktorých sa očakáva, že budú mať nenapraviteľný dosah na systémy, a to s ohľadom na vzájomné pôsobenie so sociálno-ekonomickým rozvojom alebo s inými faktormi, ktoré nesúvisia s klímou. Na financovanie adaptácie možno mobilizovať rôzne finančné nástroje EÚ. Členské štáty by mali hľadiská odolnosti proti zmene klímy dať do popredia pri koncipovaní svojich národných plánov v rámci príslušných fondov EÚ. Žiadny z výdavkov by nemal mať negatívny vplyv na adaptáciu, t. j. zvýšiť zraniteľnosť či už príjemcov, alebo iných subjektov. Investičné potreby v oblasti adaptácie na zmenu klímy sa zvyšujú a v nasledujúcich desaťročiach sa budú zrýchľovať. Zlepšené financovanie by malo byť sprevádzané dostatočnými kapacitami a odbornými znalosťami potrebnými na správu, ako aj na realizáciu, aby sa zaistila kvalita výdavkov a absorpčná kapacita a zabránilo nesprávnej adaptácii. Okrem verejného a súkromného financovania by sa mohli preskúmať aj inovatívne nástroje financovania prostredníctvom spolupráce so súkromným sektorom a s finančnými inštitúciami.

⁽¹⁸⁾ Dohovor o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia z 25. júna 1998 (ďalej len „Aarhuský dohovor“).

⁽¹⁹⁾ SWD(2023) 926.

⁽²⁰⁾ Správa o pokroku opatrení EÚ v oblasti klímy za rok 2023, COM(2023) 653 final a Commission Staff Working Document Assessment of progress on climate adaptation in the individual Member States according to the European Climate Law (Pracovný dokument útvarov Komisie s názvom Posúdenie pokroku pri adaptácii na zmenu klímy v jednotlivých členských štátoch podľa európskeho právneho predpisu v oblasti klímy), SWD(2023) 932.

- (23) Najzraniteľnejšie komunity sú komunity, pri ktorých je zvýšená pravdepodobnosť, že ich zasiahne zmena klímy. Nerovnomerné vystavenie rôznych regiónov a sociálno-ekonomických skupín klimatickým vplyvom a ich citlivosť na tieto vplyvy zhoršujú už existujúce nerovnosti a zraniteľnosť. Spravodlivá odolnosť by mala znížiť nerovnomerné zaťaženie klimatickými rizikami a zaistiť spravodlivosť pri rozdeľovaní prínosov adaptácie. Systémová schopnosť prispôbiť sa zmene klímy je hlavnou vlastnosťou, ktorá umožňuje zabrániť potenciálnym škodám alebo ich zmierniť, využiť príležitosti a vyrovnať sa s následkami. Fyzické dôsledky zmeny klímy sa vyvíjajú rýchlejším tempom, než sa očakávalo. Pokrok pri zlepšovaní schopnosti adaptácie je potrebný na všetkých úrovniach verejnej správy a vo verejnom aj súkromnom sektore a vyžaduje si zvýšenie informovanosti o zraniteľnosti a rizikách. Súkromné zainteresované strany sú aktérmi zmeny v tom zmysle, že poskytujú informácie, zdroje, kapacity a financovanie. Miestna úroveň má kompetencie, ktoré môžu ovplyvniť odolnosť voči zmene klímy v širšom meradle. Veľký význam má vypracovanie a realizácia politik v oblasti adaptácie na nižšej úrovni štátnej správy.
- (24) Riešenia blízke prírode ponúkajú účinné a nákladovo efektívne možnosti adaptácie na zmenu klímy a jej zmiernenia, ak sa ich zavádzanie stimuluje prostredníctvom strategických rámcov, politik a financovania. Môžu sa realizovať samostatne alebo sa môžu začleňovať do iných adaptačných a zmierňujúcich opatrení v kombinácii s technologickými alebo infraštruktúrnymi riešeniami. Pri realizácii je potrebné zohľadniť zložitosť ekosystémov a predpokladané účinky zmeny klímy, miestny kontext, súvisiace záujmy a hodnoty a sociálno-ekonomické podmienky.

TÝMTO ODPORÚČA ČESKU PRIJAŤ OPATRENIA S CIEĽOM:

POKIAĽ IDE O NÁVRH AKTUALIZOVANÉHO NÁRODNÉHO ENERGETICKÉHO A KLIMATICKÉHO PLÁNU PODĽA NARIADENIA (EÚ) 2018/1999

1. Stanoviť nákladovo efektívne dodatočné politiky a opatrenia, najmä v odvetví dopravy a budov a pre emisie látok iných ako CO₂ vrátane metánu, N₂O a fluórovaných skleníkových plynov z priemyselných procesov a používania produktov, poľnohospodárstva a odpadového hospodárstva, aby sa prekonal prognózovaný rozdiel 7,3 percentuálneho bodu v snahe splniť národný cieľ do roku 2030 znížiť emisie skleníkových plynov o 26 % v porovnaní s úrovňami v roku 2005 podľa ESR. Poskytnúť aktualizované odhady na preukázanie toho, ako existujúce a plánované politiky zabezpečia dosiahnutie cieľa, a v prípade potreby špecifikovať, ako sa nástroje flexibility dostupné podľa ESR využijú na zaistenie súladu. Doplniť informácie o politikách a opatreniach, zrozumiteľne objasniť ich rozsah, harmonogram a podľa možnosti očakávaný vplyv zníženia emisií skleníkových plynov, a to aj v prípade opatrení v programoch financovania z prostriedkov Únie, ako je spoločná poľnohospodárska politika.
2. Určiť množstvo emisií CO₂, ktoré by sa do roku 2030 mohlo ročne zachytiť, vrátane zdroja.
3. Stanoviť konkrétny spôsob dosiahnutia národného cieľa v oblasti LULUCF vymedzeného v nariadení (EÚ) 2018/841. Zahnúť ďalšie opatrenia v sektore LULUCF a podrobne uviesť ich harmonogram a rozsah a kvantifikovať ich očakávané vplyvy, aby sa zaistilo, že odstraňovanie emisií skleníkových plynov bude účinne zosúladené s cieľom EÚ pre čisté odstraňovanie do roku 2030 vo výške –310 miliónov ton ekvivalentu CO₂ a s cieľom danej krajiny pre odstraňovanie vo výške –827 kiloton ekvivalentu CO₂ stanoveným v nariadení (EÚ) 2018/841. Poskytnúť jasné informácie o tom, ako sa na dosiahnutie národného cieľa čistých odstránených emisií dôsledne a účinne využívajú finančné prostriedky z verejných zdrojov (prostriedky Únie vrátane spoločnej poľnohospodárskej politiky, ako aj štátna pomoc) a súkromné finančné prostriedky prostredníctvom systémov uhlíkového poľnohospodárstva. Poskytnúť informácie o stave a pokroku, ktorý sa má dosiahnuť pri zaistovaní zlepšenia vyšších úrovní/geograficky explicitných súborov údajov na monitorovanie, nahlasovanie a overovanie v súlade s časťou 3 prílohy V k nariadeniu (EÚ) 2018/1999.
4. Poskytnúť dodatočnú analýzu príslušných zraniteľností voči zmene klímy a rizík súvisiacich so zmenou klímy, pokiaľ ide o dosiahnutie národných zámerov, cieľov a príspevkov a politiky a opatrenia v rôznych aspektoch energetickej únie. Lepšie načrtnúť a kvantifikovať prepojenie s osobitnými cieľmi a politikami energetickej únie, ktoré by mali politiky a opatrenia v oblasti adaptácie podporovať. Dostatočne podrobne stanoviť ďalšie politiky a opatrenia v oblasti adaptácie, aby sa podporilo dosiahnutie národných zámerov, cieľov a príspevkov Česka v rámci energetickej únie.
5. Zvýšiť ambíciu dosiahnuť podiel energie z obnoviteľných zdrojov aspoň 33 % ako príspevok k záväznému cieľu Únie v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov na rok 2030 stanovenému v článku 3 ods. 1 smernice (EÚ) 2018/2001 v znení zmien v súlade so vzorcom v prílohe II k nariadeniu (EÚ) 2018/1999. Zahnúť orientačnú trajektóriu, ktorá dosiahne referenčné body na roky 2025 a 2027 podľa článku 4 písm. a) bodu 2 nariadenia (EÚ) 2018/1999.

6. Poskytnúť odhadované trajektórie a dlhodobý plán zavádzania technológií výroby energie z obnoviteľných zdrojov na nasledujúcich desať rokov s výhľadom do roku 2040. Zahrnúť orientačný cieľ pre inovačné technológie výroby energie z obnoviteľných zdrojov do roku 2030 v súlade so smernicou (EÚ) 2018/2001 v znení zmien. Zahrnúť osobitné ciele príspevkov k orientačným čiastkovým cieľom v sektore budov a priemysle do roku 2030. Zahrnúť záväzné ciele v oblasti vykurovania a chladenia na obdobie 2021 – 2025 aj 2026 – 2030 a orientačný cieľ, aby sa dosiahli navýšenia podľa prílohy IA k smernici (EÚ) 2018/2001 v znení zmien. Zahrnúť orientačný cieľ v oblasti diaľkového vykurovania a chladenia na roky 2021 až 2030. Zahrnúť čiastkový cieľ pre pokročilé biopalivá a palivá z obnoviteľných zdrojov nebiologického pôvodu v doprave do roku 2030.
7. Zahrnúť podrobné a kvantifikované politiky a opatrenia tak, aby sa umožnilo včasné a nákladovo efektívne dosiahnutie jeho národného príspevku k záväznému cieľu Únie v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov vo výške aspoň 42,5 % v roku 2030, pričom spoločnou snahou je zvýšiť tento podiel na 45 %. Opísať predovšetkým to, ako plánuje urýchliť udeľovanie povolení, a poskytnúť podrobnosti o technológiách výroby energie z obnoviteľných zdrojov, pre ktoré plánuje určiť „oblasti zrýchlenia výroby energie z obnoviteľných zdrojov“ s rýchlejšími a jednoduchšími postupmi. Opísať, ako sa zameriava na zrýchlenie zavádzania obnoviteľných zdrojov energie využívaním zmlúv o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov, záruk pôvodu a podporného rámca na podnecovanie vlastnej spotreby a energetických spoločností. Poskytnúť podrobnejšie informácie o tom, ako má v úmysle urýchliť zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie a postupné ukončenie využívania fosílnych palív v odvetví vykurovania a chladenia a v diaľkovom vykurovaní a chladení v súlade so smernicou (EÚ) 2018/2001 v znení zmien. Zahrnúť podrobnejšie opísané opatrenia týkajúce sa podporného rámca na zvýšenie integrácie medzi elektrizačnou sústavou a sieťou na vykurovanie a chladenie.
8. Zahrnúť ďalšie opatrenia na podporu udržateľnej výroby biometánu vzhľadom na potenciál a výrobu udržateľného bioplynu/biometánu, profil spotreby a existujúcu infraštruktúru zemného plynu, využitie digestátu a aplikácie biogénneho CO₂ v Česku.
9. Poskytnúť v čo najväčšom rozsahu očakávaný harmonogram krokov vedúcich k prijatiu legislatívnych a nelegislatívnych politík a opatrení zameraných na transpozíciu a vykonávanie ustanovení smernice (EÚ) 2018/2001 v znení zmien, najmä v prípade opatrení uvedených v predchádzajúcich bodoch.
10. Uviesť množstvo zníženia spotreby energie, ktoré majú dosiahnuť všetky verejné subjekty rozčlenené podľa odvetví, a celkovú podlahovú plochu vykurovaných a/alebo chladených budov, ktoré vlastní verejné subjekty a ktoré sa majú každoročne obnoviť, alebo zodpovedajúce úspory energie, ktoré sa majú dosiahnuť.
11. Stanoviť ucelené politiky a opatrenia na dosiahnutie národných príspevkov k energetickej efektívnosti a spôsob vykonávania zásady prvoradosti energetickej efektívnosti. Spresniť spoľahlivé programy financovania energetickej efektívnosti a systémy podpory, ktoré dokážu mobilizovať súkromné investície a dodatočné spolufinancovanie. Poskytnúť informácie o opatreniach na úsporu energie s cieľom zabezpečiť dosiahnutie požadovaného kumulatívneho objemu úspor konečného využitia energie do roku 2030 vrátane kvantifikácie opatrení zameraných na energetickú chudobu.
12. Podporiť aktualizovanú ambíciu v oblasti dekarbonizácie budov ďalšími informáciami o politikách a opatreniach s osobitným zameraním na kvantitatívne odhady týchto politík a opatrení z hľadiska financovania, nákladov a vplyvov, pokiaľ ide o úspory energie.
13. Podrobnejšie vysvetliť, ako Česko plánuje pokračovať v podnecovaní znižovania dopytu po plyne do roku 2030. Posilniť odolnosť energetického systému, a to najmä stanovením cieľa pre zavádzanie uskladňovania energie a predložením politík a opatrení na začlenenie naliehavej požiadavky adaptácie na zmenu klímy do energetického systému. Spresniť vhodné opatrenia na diverzifikáciu a dlhodobé dodávky jadrových materiálov, paliva, náhradných dielov a služieb pre svoje jednotky VVER-440 a plánované nové jadrové reaktory a dlhodobé nakladanie s jadrovým odpadom. Poskytnúť viac podrobností o ohlásených plánoch na vypracovanie projektov malých modulárnych reaktorov. Posilniť primeranosť ropnej infraštruktúry (refinérie, zásoby ropy) s očakávaným poklesom dopytu po rope, nutnosťou odklonu od ruskej ropy a prechodom na nízkouhlíkové alternatívy.

14. Predložiť jasné zámery a ciele v prípade reakcie na strane spotreby, aby sa zvýšila flexibilita energetického systému na základe posúdenia potrieb flexibility, a opísať konkrétne opatrenia na uľahčenie integrácie energetického systému v súvislosti s článkom 20a smernice (EÚ) 2018/2001 zmenenej smernicou (EÚ) 2023/2413. Posilniť postavenie spotrebiteľa na maloobchodnom trhu zahrnutím viac prvkov týkajúcich sa energetických spoločenstiev, vlastnej spotreby, spoločného využívania energie alebo kolektívneho nákupu.
15. Ďalej rozvíjať prístup k riešeniu energetickej chudoby zahrnutím posúdenia situácie súčasne dotknutých domácností a uvedením konkrétneho merateľného cieľa zníženia, ako sa požaduje v nariadení (EÚ) 2018/1999, a to pri zohľadnení odporúčania (EÚ) 2023/2407, ako aj súvisiacich politík a opatrení. Podľa možnosti vysvetliť, ako využívanie súčasných opatrení v oblasti cenovej dostupnosti a energetickej efektívnosti aktuálne zmierňuje energetickú chudobu, a to pri zohľadnení informácií o finančných zdrojoch a schémach určených na tieto opatrenia.
16. Podrobnejšie objasniť národné ciele v oblasti výskumu, inovácií a konkurencieschopnosti na zavádzanie čistých technológií a súčasne stanoviť spôsob ich dosiahnutia na roky 2030 a 2050 s cieľom podporiť dekarbonizáciu priemyslu a transformáciu podnikov na emisne neutrálne a obehové hospodárstvo. Predložiť politiky a opatrenia na podporu rozvoja projektov v oblasti emisnej neutralnosti vrátane projektov významných pre energeticky náročné priemyselné odvetvia. Opísať predvídateľný a zjednodušený regulačný rámec pre postupy vydávania povolení a spôsob, akým sa v prípade potreby zjednoduší prístup k vnútroštátnemu financovaniu. Poskytnúť podrobné politiky a opatrenia pre rozvoj zručností súvisiacich s čistou energiou a uľahčiť otvorené obchodovanie pre odolné a udržateľné dodávateľské reťazce kľúčových emisne neutrálnych komponentov a zariadení.
17. Špecifikovať reformy a opatrenia na mobilizovanie súkromných investícií potrebných na dosiahnutie cieľov v oblasti energetiky a klímy. Zlepšiť a rozšíriť analýzu investičných potrieb s cieľom zahrnúť komplexný a konzistentný prehľad verejných a súkromných investičných potrieb súhrnne a podľa odvetví. Doplniť prístup zhora nadol pre celé hospodárstvo posúdením konkrétnych projektov zdola nahor. Zahrnúť prehľad celkových investičných potrieb s dodatočnými informáciami o vnútroštátnych, regionálnych a únijských zdrojoch financovania, ako aj o súkromných finančných zdrojoch, ktoré sa majú mobilizovať. Doplniť krátky opis druhu mechanizmu finančnej podpory zvoleného na vykonávanie politík a opatrení, ktoré sa financujú z verejného rozpočtu, a použitia kombinovaných finančných nástrojov, ktoré využívajú granty, úvery, technickú pomoc a verejné záruky vrátane úlohy národných podporných bánk v príslušných mechanizmoch a/alebo spôsobu mobilizovania súkromného financovania. Ako zdroj financovania zvážiť nákladovo efektívne prevody na iné členské štáty v súlade s nariadením o spoločnom úsilí. Poskytnúť rozsiahle posúdenie makroekonomického vplyvu plánovaných politík a opatrení.
18. Uviesť, ako sú politiky a opatrenia zahrnuté v aktualizovanom pláne v súlade s národným plánom obnovy a odolnosti Česka vrátane kapitoly REPowerEU.
19. Podrobnejšie vysvetliť, ako a dokedy plánuje Česko postupne zrušiť dotácie na fosílnu palivá.
20. Poskytnúť podrobné informácie o sociálnych dôsledkoch klimatickej a energetickej transformácie, jej dôsledkoch na zamestnanosť a zručnosti alebo akýchkoľvek iných distribučných vplyvoch a o plánovaných cieľoch, politikách a opatreniach na podporu spravodlivej transformácie. Spresniť formu podpory, vplyv iniciatív, cieľové skupiny a vyhradené prostriedky pri súčasnom zohľadnení odporúčania Rady týkajúceho sa zabezpečenia spravodlivej transformácie na klimaticky neutrálne hospodárstvo⁽²¹⁾. V čo najväčšom rozsahu zahrnúť viac prvkov s cieľom poskytnúť primeraný analytický základ pre vypracovanie budúceho sociálno-klimatického plánu v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/955⁽²²⁾ vrátane uvedenia spôsobu posudzovania vplyvov systému obchodovania s emisiami v prípade spaľovania palív v budovách, cestnej doprave a v ďalších odvetviach na najzraniteľnejších, ako aj identifikovať potenciálnych príjemcov a príslušný politický rámec. Vysvetliť, ako prispeje politický rámec určený v NEKP k vypracovaniu sociálno-klimatického plánu Česka a ako sa zaistí súlad medzi týmito dvoma plánni.

⁽²¹⁾ Odporúčanie Rady zo 16. júna 2022 o zabezpečení spravodlivej transformácie na klimaticky neutrálne hospodárstvo (Ú. v. EÚ C 243, 27.6.2022, s. 35).

⁽²²⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/955 z 10. mája 2023, ktorým sa zriaďuje Sociálno-klimatický fond a mení nariadenie (EÚ) 2021/1060 (Ú. v. EÚ L 130, 16.5.2023, s. 1).

21. Zabezpečiť inkluzívnu účasť verejnosti v primeranom časovom rámci a širokú účasť miestnych orgánov a občianskej spoločnosti na vypracovaní plánu. Poskytnúť jasný prehľad o tom, ako konzultačný proces umožní širokú účasť verejnosti zo strany všetkých príslušných orgánov, občanov a zainteresovaných strán vrátane sociálnych partnerov na vypracovaní návrhu plánu, ako aj konečného znenia aktualizovaného plánu. Poskytnúť zhrnutie názorov, ktoré vyjadrili rozličné subjekty, a zhrnutie toho, ako sú v pláne začlenené názory vyjadrené počas konzultácií.
22. Zintenzívniť regionálnu spoluprácu so susednými členskými štátmi a v etablovaných rámcoch regionálnej spolupráce, ako je Vyšehradská skupina. Keďže Česko nie je členskou krajinou žiadnej regionálnej skupiny na vysokej úrovni zriadenej Európskou komisiou, zvážiť členstvo v skupine na vysokej úrovni pre energetickú konektivitu v strednej a juhovýchodnej Európe vzhľadom na jej mandát riadiť regionálne diskusie a iniciatívy zamerané na rozvoj vodíkovej infraštruktúry, zavádzanie energie z obnoviteľných zdrojov a s tým súvisiace posilnenie sústav, ako aj ich premenu na inteligentné siete v regiónoch strednej a juhovýchodnej Európy. Opísať, ako plánuje zriadiť rámec spolupráce s ostatnými členskými štátmi do roku 2025 v súlade s článkom 9 smernice (EÚ) 2023/2413. Pokračovať vo svojom úsilí o podpísanie štyroch požadovaných dvojstranných dohôd o solidarite v oblasti bezpečnosti dodávok plynu so svojimi susedmi (s Poľskom, so Slovenskom, s Nemeckom a Rakúskom).

POKIAĽ IDE O SÚLAD VNÚTROŠTÁTNYCH OPATRENÍ S CIEĽOM DOSIAHNUŤ KLIMATICKÚ NEUTRALITU A SO ZABEZPEČOVANÍM POKROKU PRI ADAPTÁCII PODĽA NARIADENIA (EÚ) 2021/1119

1. Zintenzívniť úsilie o zmiernenie zmeny klímy dosiahnutím hmatateľného pokroku pri existujúcich a plánovaných politikách a zvážiť dodatočné naliehavé opatrenia na zosúladenie očakávaných znížení emisií skleníkových plynov a prognóz s cieľom dosiahnuť klimatickú neutralitu. Úsilie by sa malo konkrétne zamerať na zníženie emisií v doprave a zvýšenie odstraňovania emisií v sektore LULUCF.
2. Aktualizovať a zvýšiť ambíciu a kvalitu vnútroštátnej dlhodobej stratégie objasnením dlhodobého cieľa Česka v oblasti klimatickej neutrality a tým, že sa ciele Česka v oblasti znižovania emisií a ich odstraňovania v jednotlivých odvetviach podporia dôveryhodnými politikami a opatreniami.
3. Posilniť riadiacu štruktúru a jasne v nej prideliť právomoci tak, aby podporovala spoľahlivé plánovanie, zavádzanie riešení v záujme adaptácie vo všetkých odvetviach, skupinách obyvateľstva a na všetkých administratívnych úrovniach. Zabezpečiť, aby priority, stratégie, politiky, plány a úsilie v oblasti adaptácie boli úmerné predpovedaným budúcim zraniteľným miestam a rizikám súvisiacim s klímou, a to na základe najlepších dostupných vedeckých poznatkov a nástrojov predpovedí klimatického vývoja a včasného varovania. Dať hľadiská odolnosti proti zmene klímy viac do popredia pri využívaní podpory z programov financovania z prostriedkov Únie, ako je spoločná poľnohospodárska politika, financovanie z politiky súdržnosti a iné príslušné fondy EÚ. Tieto finančné prostriedky by sa mali vynakladať tak, aby zvyšovali odolnosť proti zmene klímy a nezvýšili zraniteľnosť (t. j. zásada „nespôsobovať významnú škodu“ v rámci adaptácie). Zaisťiť, aby boli zavedené mechanizmy verejného a súkromného financovania pre adaptačné opatrenia a aby rozpočty zodpovedali investičným potrebám, najmä v prioritných zraniteľných odvetviach.
4. Zapojiť skupiny zainteresovaných strán, ktoré sú zvlášť zraniteľné voči vplyvom zmeny klímy, do návrhu a vykonávania politiky Česka v oblasti adaptácie. Zdokumentovať postupy a závery príslušných konzultácií. Zlepšiť koordináciu medzi rôznymi úrovňami správy (celoštátnou/regionálnou/miestnou) s cieľom zosúladiť nástroje plánovania a pomôcť koordinovaným zásahom zameraným na systémovú transformáciu. Zapojiť sociálnych partnerov a zainteresované strany zo súkromného sektora do navrhovania a vykonávania politik a investícií do nich. Zdokumentovať postupy a závery príslušných konzultácií. Zaviesť mechanizmy s cieľom zaisťiť, aby sa vypracovali politiky na nižšej ako celoštátnej úrovni a aby sa pravidelne revidovali a aktualizovali.
5. Podporovať v národných stratégiách, politikách a plánoch riešenia blízke prírode a adaptáciu založenú na ekosystémoch a poskytovať investície na ich zavádzanie.

V Bruseli 18. decembra 2023

Za Komisiu
Kadri SIMSON
členka Komisie
